

Національний
банк України

Результати опитування керівників
підприємств **Сумської області** щодо
їх ділових очікувань*

IV квартал 2019 року

* Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Сумської області в IV кварталі 2019 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Керівники підприємств **Сумської області** у IV кварталі 2019 року прогнозують стабільні обсяги виробництва товарів та послуг в Україні та позитивно оцінюють перспективи розвитку власних підприємств у наступні 12 місяців. Прогнозується посилення девальваційних процесів.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **збереження обсягів виробництва товарів та послуг в Україні на поточному рівні:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – 13.3%) (графік 1), у цілому по Україні – 21.9%;
- **продовження зростання цін на товари та послуги:** 60.0% респондентів, як і в попередньому кварталі, очікують зростання цін до 7.5%, у цілому по Україні – 53.8%. **Головним чинником інфляції** респонденти називають витрати на виробництво (відмітили 86.7% опитаних). Значно посилюється вплив фактора «податкової зміни» (графік 2);
- **прискорення девальвації національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 60.0% респондентів (у попередньому кварталі – 46.7%), у цілому по Україні – 70.7%;
- **поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств** нижчими темпами: баланс відповідей – 15.4% (у попередньому кварталі – 33.3%), у цілому по Україні – 18.6% (таблиця);
- **уповільнення зростання загальних обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – 20.0% (у III кварталі 2019 року – 33.3%) (таблиця), у тому числі обсягів реалізації на зовнішньому ринку: баланс відповідей – 42.9% (у III кварталі 2019 року – 50.0%), у цілому по Україні – 23.5% та 20.6% відповідно;
- **зростання інвестиційних видатків** на машини, обладнання та інвентар: баланс відповідей – 6.7% (у попередньому кварталі – «мінус» 6.7%). Обсяг видатків на виконання будівельних робіт залишиться без змін: баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – 6.7%). У цілому по Україні прогнозується зростання інвестиційних видатків: баланси відповідей – 14.7% і 4.7% відповідно;
- **зменшення кількості працівників** на своїх підприємствах третій квартал поспіль: баланс відповідей – «мінус» 13.3% (у III кварталі 2019 року – «мінус» 6.7%) (графік 4), у цілому по Україні – «мінус» 1.6%;
- **прискорення зростання цін на товари/послуги, що купують та продають підприємства:** баланси відповідей – 80.0% та 40.0% відповідно (у попередньому кварталі – 73.3% та 33.3% відповідно) (графік 6). На подорожчання товарів/послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на сировину та матеріали (графік 7);
- **прискорення зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – 46.7% та 60.0% відповідно (у III кварталі 2019 року – 26.7% та 53.3% відповідно) (графіки 4, 6).

Головним чинником, що стримує спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти називають занадто високі ціни на сировину та матеріали (графік 5).

Очікується значне зростання потреби у позикових коштах найближчим часом (графік 8). Як і в попередніх кварталах, респонденти, які планують брати банківські кредити, надають перевагу кредитам виключно в національній валюті. Оцінки щодо жорсткості умов доступу до банківських кредитів зросли (графік 9). Занадто високі ставки за кредитами – основний стримуючий фактор залучення кредитних ресурсів (графік 10).

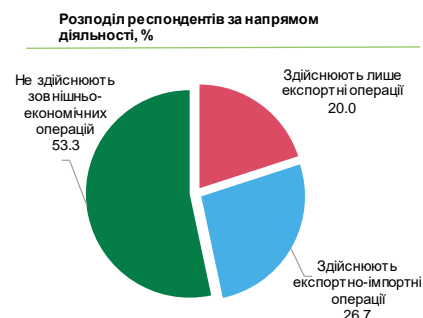
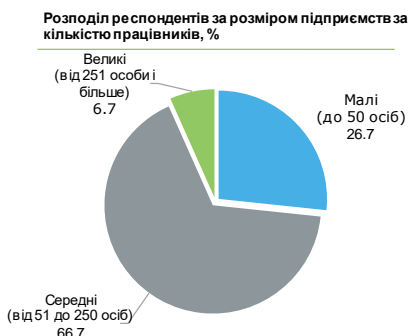
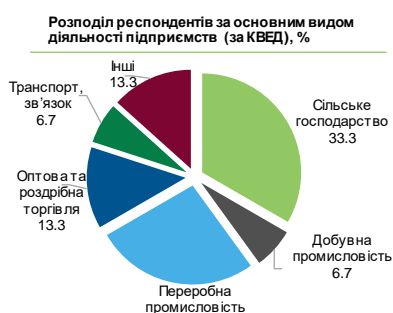
93.3% респондентів області зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій із коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 96.4%).

Довідково:

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

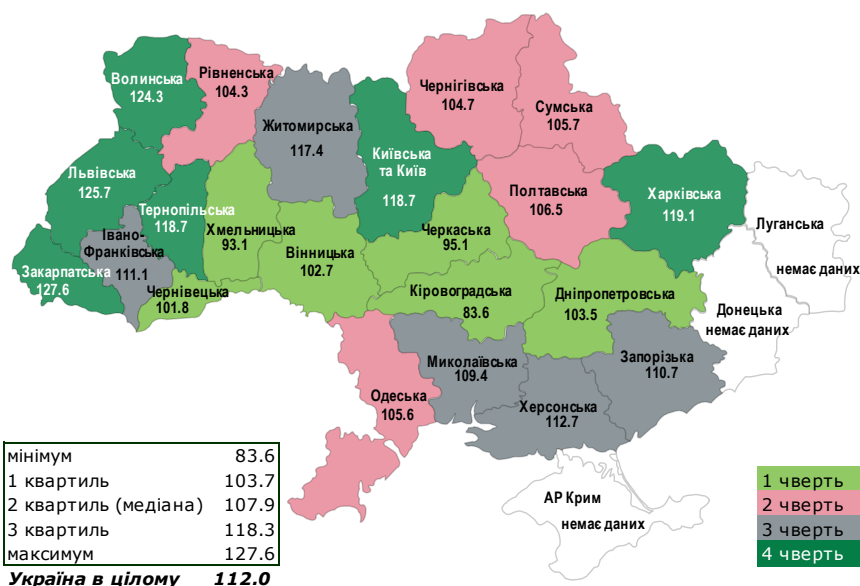
- **поточний фінансово-економічний стан поганий:** баланс відповідей, як і в попередньому кварталі, – «мінус» 7.1%. У цілому по Україні респонденти позитивно оцінюють фінансово-економічний стан своїх підприємств – 6.1%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва збільшився і є нормальним:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 16.7%);
- **ресурси вільних виробничих потужностей збільшилися і є достатніми, щоб задовольнити неочікуване збільшення попиту:** баланс відповідей – 13.3% (у III кварталі 2019 року – «мінус» 6.7%).

Паспорт вибірки^{1,2}

- період проведення – 07–27 листопада 2019 року;
- опитано всього – 15 підприємств;
- репрезентативно за такими видами економічної діяльності, як сільське господарство та переробна промисловість.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
 **медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Сумської області щодо ділової активності (за складовими)

Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	IV кв. 2018 р.	I кв. 2019 р.	II кв. 2019 р.	III кв. 2019 р.	IV кв. 2019 р.
фінансово-економічного стану	6.7	30.8	33.3	33.3	15.4
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	22.2	23.1	26.7	33.3	20.0
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	5.9	-7.1	-7.7	6.7	0.0
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	27.8	14.3	13.3	-6.7	6.7
кількості працівників	0.0	0.0	-13.3	-6.7	-13.3

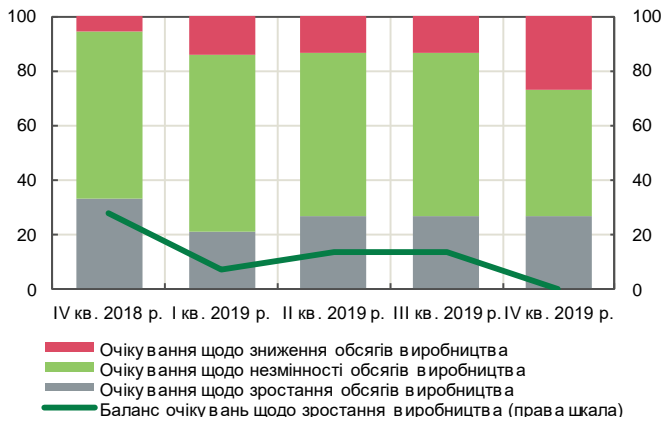
¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

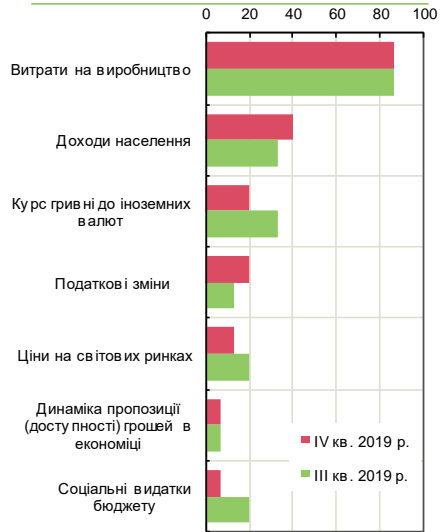
Графік 1

Динаміка очікувань щодо зміни обсягів виробництва товарів та послуг в Україні в наступні 12 місяців, відсоток відповідей

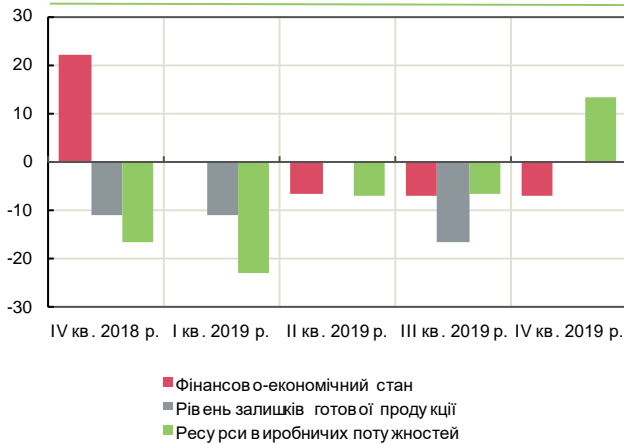
Графік 2

Оцінка респондентами факторів, які обумовили їх очікування щодо зростання цін на споживчі товари та послуги, відсоток відповідей

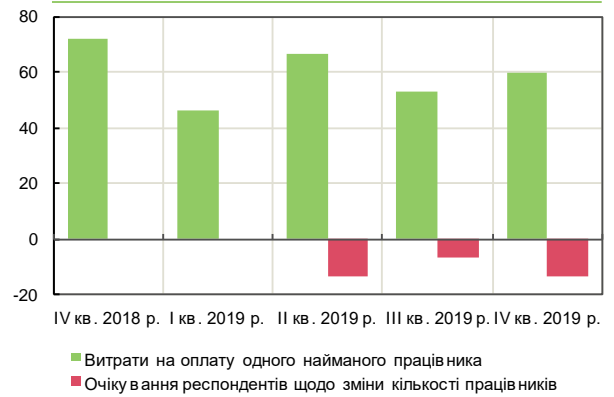
Графік 3

Економічна активність підприємств на момент опитування, баланс відповідей

Графік 4

Динаміка очікувань респондентів щодо зміни кількості працівників та оплати одного найманого працівника у наступні 12 місяців, баланс відповідей

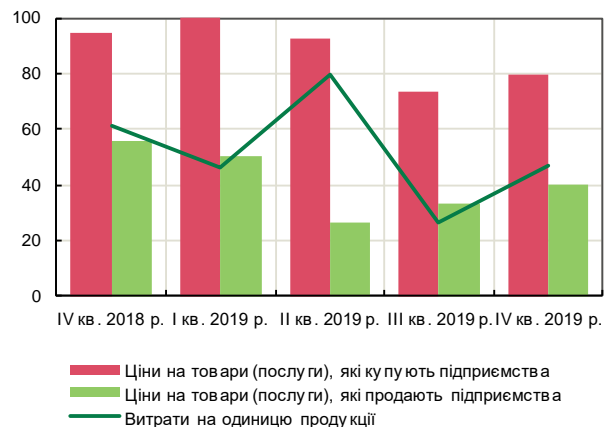
Графік 5

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво, відсоток відповідей

Графік 6

Динаміка очікувань щодо змін цін виробників у наступні 12 місяців, баланс відповідей

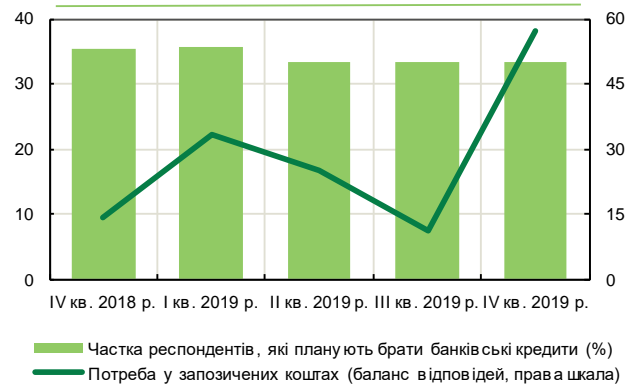
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

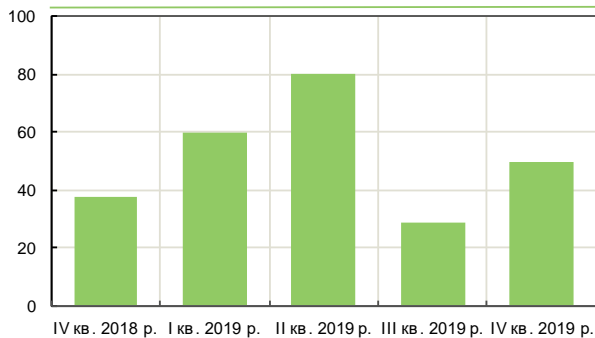
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками в відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

Основні показники соціально-економічного розвитку Сумської області в 2014 – 2019 рр.

відсотків до відповідного періоду попереднього року, якщо не зазначено інше

№ зп	Показник	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.														
							січень	січень - лютий	січень - березень	січень - квітень	січень - травень	січень - червень	січень - липень	січень - серпень	січень - вересень	січень - жовтень	січень - листопад				
1	Індекси фізичного обсягу валового регіонального продукту (у цінах попереднього року, у відсотках)	100.4	96.7	96.6	100.2	103.9 ²	
2	Індекси промислової продукції	88.1	98.4	91.2	101.7	110.3	98.9	93.6	95.2	102.1	106.6	107.5	104.9	102.3	101.5	99.5	99.0
3	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	92.1	85.9	85.6	79.1	111.8	101	101.3	103.0	103.4	104.0	103.8	103.1	103.4	103.7	103.5	103.6
4	Переробна промисловість	87.5	100.6	90.7	108.4	111.9	96.3	89.8	92.2	101.4	107.2	108.3	104.9	101.5	100.5	97.9	97.1
5	Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	95.0	76.8	97.8	99.6	108.5	119.3	112.5	106.2	108.0	113.0	111.5	110.5	107.9	107.4	106.0	105.0
6	Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	93.2	118.0	102.3	105.6	87.7	94.4	85.1	80.5	85.9	114.3	119.7	124.0	131.7	134.5	138.5	140.9
7	Виготовлення виробів з дерева, виробництво паперу та поліграфічна діяльність	103.1	107.8	115.4	119.9	110.2	81.4	81.5	78.0	74.9	74.8	72.7	72.9	73.3	75.3	76.3	77.1
8	Виробництво коксу, продуктів нафтоперероблення
9	Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	135.0	141.6	52.7	99.9	201.5	78.2	38.7	63.9	123.1	135.3	148.8	119.3	104.2	101.9	93.8	95.5
10	Виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції	64.8	99.5	117.4	105.2	74.9	105.4	106.7	101.5	99.1	97.1	91.6	92.2	95.8	93.9	93.8	95.9
11	Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	107.6	115.4	116.0	109.1	117	103.4	113.2	116.6	107.6	105.2	102.2	99.2	94.4	92.3	91.9	92.3
12	Машинобудування, крім ремонту та монтажу машин і устаткування	78.7	95.9	92.3	108.1	102.1	76.2	82.7	82.5	85.4	90.7	89.6	90.9	91.3	90.3	88.9	85.9
13	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	87.9	99.0	103.8	91.7	97.9	107.2	103.7	103.1	104.2	105.6	106.5	107.4	107.2	107.3	107.7	108.1
14	Індекс обсягу сільськогосподарського виробництва	109.7	95.4	103.5	100.0	111.5	98.3	100	99.3	98.3	98.2	110.4	97.7	105.2	105.9	111.0	105.8
15	Індекс будівельної продукції	90.6	89.3	116.5	98.2	92.0	271.0	202.9	182.9	170.4	145.2	130.8	125.1	120.3	112.5	112.1	111.0
16	Вантажооборот	94.7	74.1	78.1	107.3	93.0	90.3	95.0	102.0	103.2	102.8	106.5	108.6	111.6	113.7	116.2
17	Пасажиरोоборот	78.2	98.1	103.2	99.4	96.3	93.1	97.7	95.3	96.0	97.0	96.8	96.5	96.7	97.0	96.2	95.7
18	Індекс фізичного обсягу обороту роздрібної торгівлі (у порівняльних цінах, у відсотках)	98.2	84.1	104.1	108.3	108.8	103.6	103.8	105.6	105.7	102.9	103.0	102.6	102.5	102.0	101.9	102.1
19	Фінансові результати великих та середніх підприємств до оподаткування (млн грн) ³	-680.0	4653.5	6015.6	5365.1	1354.9
20	Індекс капітальних інвестицій	89.1	103.2	135.4	119.5	108.5	104.2	110.0	109.9
21	Індекс споживчих цін (порівняно з груднем попереднього року)	124.7	145.5	114.2	113.6	109.7	101.2	101.8	102.3	103.6	104.5	104.4	103.6	103.0	103.9	104.6	105.0
22	Реальні наявні доходи	90.3	84.2	101.5	109.5	108.4 ²
23	Індекс реальної зарплатної плати	94.8	78.4	104.3	124.3	110.6	106.5	108.4	109.0	108.6	107.7	108.0	108.2	107.9	108.0	108.1	108.3
24	Навантаження на одне вільне робоче місце на кінець періоду (осіб)	26	27	15	12	11	10	7	5	6	5	6	5	4	5	5	8

¹ Інформація конфіденційна згідно із Законом України "Про державну статистику".

² Попередні дані.

³ Дані наведено без урахування результатів діяльності банків та сільськогосподарських підприємств, які займаються рослинництвом, тваринництвом та змішаним сільським господарством. Інформація по зазначених підприємствах враховується тільки в даних за рік.

Дані за рік включають фінансові результати великих, середніх, малих та мікропідприємств.

Джерело: Державна служба статистики України.

Умовні позначення:

Крпки (...) - відомостей немає.

Тире (-) - подій не було.